

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model”
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา

The Development of a Participatory School Management Model through Cooperative
Networks (RCN Model) to Promote Further Vocational Education

เชาวฤทธิ์ ลำพาย¹, สุภาดา คำตา² และ สุนทรผลไท จันทระ^{3*}

Chaowarit Lampai¹, Suphada Khamta² and Soontornpathai Chantara^{3*}

^{1,2}วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

^{3*}วิทยาลัยการอาชีพอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41150

^{1,2}Roi Et Vocational College, Roi Et, 45000

^{3*}Udon Thani Vocational College, Udon Thani, 41150

Received : 2025-09-09 Revised : 2025-10-07 Accepted : 2025-10-08

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การสร้างและพัฒนา รูปแบบ และการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ กลุ่มเป้าหมายคือนุคลากรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ดและคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง รูปแบบ “RCN Model” ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้านตามทฤษฎีระบบ (System Theory) ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) เช่น ความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ และเครือข่ายโรงเรียนเป้าหมาย 2) กระบวนการ (Process) เช่น การวางนโยบาย การมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมร่วม และ 3) ผลผลิต (Outputs) เช่น ความเข้มแข็งของเครือข่าย จำนวนนักเรียนที่เรียนต่อในสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก สามารถ

ใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ, RCN Model, การส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current state of school management to promote further vocational education, 2) to develop a participatory school management model through cooperative networks, called the “RCN Model,” and 3) to evaluate the suitability and feasibility of the developed model. This research employed a research and development design, comprising three phases studying the current conditions and problems, constructing and developing the model, and evaluating its suitability and feasibility. The target groups were personnel of Roi Et Vocational College and members of the cooperative network committee. The “RCN Model,” which stands for Readiness, Collaboration, and Networking Management, consists of three main components based on the System

*สุนทรผลไท จันทระ

E-mail address: Soontorn.chantara@gmail.com

Theory 1) Inputs, such as personnel readiness, budget, and network of target schools; 2) Processes, including policy formulation, participatory activities, and collaborative operations; and 3) Outputs, such as students pursuing vocational education, and sustainable development. The evaluation results by experts revealed that the developed model was highly appropriate and feasible and can be effectively applied as a management approach to promote further vocational education.

Keywords : Participatory School Management through Cooperative Networks, RCN Model, Promotion of Further Vocational Education

1. บทนำ

การส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกเรียนต่อในสายอาชีวศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ [1] เพื่อรองรับความต้องการแรงงานทักษะในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล อย่างไรก็ตามพบว่าสัดส่วนของผู้เรียนในสายสามัญศึกษา ยังคงสูงกว่าสายอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในระดับจังหวัด ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการผลิตกำลังคนกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปัญหานี้ยังสะท้อนถึงข้อจำกัดในการแนะแนว การรับรู้ของผู้ปกครองและนักเรียน รวมถึงขาดกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายในการสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นต่อสายอาชีพ [2], [3]

ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการเรียนต่อสายอาชีวศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมีรูปแบบการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมและบริหารจัดการเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ ภายใต้ชื่อ "RCN Model" ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก ได้แก่ Readiness (ความพร้อม), Collaboration (ความร่วมมือ) และ Networking Management (การบริหารเครือข่าย) โดยใช้แนวคิดเชิงระบบ (System Theory) มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางใน

การบริหารจัดการที่ส่งเสริมการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยขยายโอกาสทางอาชีพให้แก่ผู้เรียน โดยเปิดทางเลือกที่หลากหลายในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ "RCN Model" เพื่อส่งเสริมการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา
- 3) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม "RCN Model" ที่พัฒนาขึ้น

1.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผลการศึกษาวิจัย ส่งผลให้มีจำนวนผู้เข้าเรียนต่อสายอาชีวศึกษา ที่วิทยาลัยเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2567 รูปแบบ "RCN Model" ที่พัฒนาขึ้น ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา
- 2) ผลการศึกษาวิจัย ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของบุคคล และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายด้านการศึกษา ฯลฯ
- 3) ตอบสนองนโยบายการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษา กับสายสามัญศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) ผลการศึกษาวิจัย ทำให้บุคลากรวิทยาลัย (คณะทำงาน) มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ และร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายของวิทยาลัย
- 5) ผลการศึกษาวิจัย ช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการเพิ่มปริมาณผู้เรียนของวิทยาลัย
- 6) ผลการศึกษาวิจัย ทำให้ได้ "คู่มือการใช้รูปแบบสำหรับใช้เป็นแนวทางดำเนินการ ส่งเสริมการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียนของวิทยาลัย
- 7) ผลการศึกษาวิจัย ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียง กับวิทยาลัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

2.วิธีการวิจัย

2.1กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยอ้างอิง ทฤษฎีระบบ (System Theory) และหลักการ Input-Process-Output (IPO Model) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา กำหนดตัวแปรดังนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model”

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

2.1) ผลการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา (จำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น)

2.2) ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือ

2.3) สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของบุคลากร

2.4) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้

RCN Model

3) ตัวแปรควบคุม (Control Variables) บริบทสถานศึกษา และนโยบายด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียน

2.2กลุ่มตัวอย่าง/ประชากร

1) ประชากร (Population) ผู้บริหาร ครู นักเรียน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด

2) กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องที่ใช้สนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.2) กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการนำร่อง/ทดลองใช้รูปแบบ (ผู้บริหาร ครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย) โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง

2.3เครื่องมือวิจัย

1) คู่มือการใช้ RCN Model สำหรับนำไปทดลองใช้ในสถานศึกษา

2) แบบสอบถามความพึงพอใจ ของผู้เกี่ยวข้อง (มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ)

3) แบบประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ (เช่น ด้านความถูกต้อง ครอบคลุม ความเหมาะสม และความเป็นไปได้)

4) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

5) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้บริหาร ครู และเครือข่าย

2.4ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development R&D) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารวิทยาลัย และแนวทางการบริหารโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด

ขั้นที่ 1.1 ศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารวิทยาลัย กฎหมาย และนโยบายการเพิ่มปริมาณผู้เรียน และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ 1.2 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ด้านการบริหาร การศึกษา และด้านการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ โดยพัฒนาตามทฤษฎีระบบ (System Theory) และ การบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ PDCA

ขั้นที่ 1.3 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา กรณีศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด โดยอ้างอิงกรอบแนวคิดของทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งมองการบริหารเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (Input) /กระบวนการ (Process) /ผลผลิต (Output) กล่าวคือ

1) Input (ปัจจัยนำเข้า) ความพร้อมของผู้บริหาร ครู บุคลากร งบประมาณ ข้อมูลพื้นฐาน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2) Process (กระบวนการ) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วน ผ่านการประชุม การระดมความคิดเห็น การดำเนินกิจกรรม และการตัดสินใจร่วมกัน

3) Output (ผลผลิต) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีวศึกษา ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร

กรอบ IPO นี้ถูกนำมาใช้เป็น แนวคิดเชิงระบบ สำหรับออกแบบ RCN Model โดยกำหนดให้ R = Readiness สอดคล้องกับ Input, C = Collaboration สอดคล้องกับ Process และ N = Networking Management สอดคล้องกับ

Output เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นระบบวงจรและสามารถวัดผลได้จริง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ Readiness (ความพร้อม), Collaboration (ความร่วมมือ), และ Networking Management (การบริหารเครือข่าย) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ RCN Model โดยใช้ผลการศึกษาค้นคว้าขั้นที่ 1 ประกอบกับการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเชื่อมโยงแนวคิด System Theory ในมิติ Input-Process-Output กับการออกแบบองค์ประกอบ R-C-N

ขั้นที่ 2.2 ยกร่างรูปแบบเบื้องต้นใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

Input → Readiness (ความพร้อมของบุคลากรงบประมาณ ข้อมูล และเครือข่ายเบื้องต้น)

Process → Collaboration (กระบวนการทำงานร่วมกัน การประชุม การตัดสินใจ และการจัดกิจกรรมร่วม)

Output → Networking Management (ผลลัพธ์ของการบริหารเครือข่าย เช่น การเพิ่มปริมาณผู้เรียน ความเข้มแข็งของเครือข่าย ความพึงพอใจ และสมรรถนะการทำงานเป็นทีม)

โดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะและปรับปรุงโมเดล

ขั้นที่ 2.3 ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และองค์ประกอบของ RCN Model โดยผู้เชี่ยวชาญผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อยืนยันความสอดคล้องของโมเดลกับกรอบทฤษฎีระบบ

ขั้นที่ 2.4 จัดทำคู่มือการใช้ RCN Model ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) บทนำ (2) โครงสร้างและองค์ประกอบของโมเดล (3) แนวทางการนำไปใช้จริง (4) เครื่องมือประกอบการทดลองใช้พร้อมจัดประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ของผู้เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงคู่มือให้สมบูรณ์

ขั้นที่ 2.5 ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้ RCN Model โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสาย

อาชีวศึกษา เพื่อเตรียมนำไปใช้ในการทดลองจริงกับโครงการย่อยทั้ง 7 โครงการ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด

ขั้นที่ 3.1 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” ที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด โดยดำเนินกิจกรรมตามคู่มือการใช้รูปแบบ ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก (Readiness, Collaboration, Networking Management) ผ่านโครงการย่อยจำนวน 7 โครงการ ได้แก่

- (1) โครงการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน
- (2) โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายความร่วมมือและชุมชน
- (3) โครงการแนะแนวเส้นทางความก้าวหน้าเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Path)
- (4) โครงการนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัย
- (5) โครงการพัฒนาศักยภาพด้านอาคารสถานที่ภายในวิทยาลัย
- (6) โครงการประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจให้เกิดการตัดสินใจเข้าเรียนต่ออาชีวศึกษา
- (7) โครงการหลักสูตรระยะสั้นเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายการเลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษา

ขั้นที่ 3.2 ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ดังนี้

- (1) ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมภายใต้โครงการ จำนวน 7 โครงการ
- (2) ประเมินความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายและบุคลากรของวิทยาลัย (คณะทำงาน) ที่มีต่อการปฏิบัติตามรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยทำการประเมินผลใน 4 ประเด็นหลัก ซึ่งเป็น ตัวแปรตาม ของการวิจัย ได้แก่

1) ผลการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิเคราะห์ การเปรียบเทียบสถิติการขึ้นทะเบียนนักเรียนปีการศึกษา 2566 (ก่อนใช้รูปแบบ) และปีการศึกษา 2567 (หลังใช้รูปแบบ)

2) ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือ ใช้แบบ ประเมินความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อวัดระดับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมภายหลังดำเนินโครงการทั้ง 7

3) สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของบุคลากรใช้แบบสอบถาม สมรรถนะการทำงานเป็นทีม (มาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ) เพื่อ ประเมินทักษะการทำงานร่วมกันและความสามารถในการ ขับเคลื่อนโครงการ

4) ความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายและบุคลากรใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจ (มาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ) เกี่ยวกับการใช้คู่มือและการดำเนินกิจกรรมภายใต้ RCN Model

2.5 RCN Model

1) R = Readiness (ความพร้อม)

ความพร้อมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายในการ ขับเคลื่อนการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา ครอบคลุม ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ ข้อมูล และเครื่องมือสนับสนุน ได้แก่

(1) ความพร้อมของผู้บริหารและครูในเชิงนโยบายและ การปฏิบัติ

(2) การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ที่เพียงพอ

(3) การจัดเตรียมฐานข้อมูลโรงเรียนเป้าหมายและ นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

(4) การมีเครือข่ายเบื้องต้นที่สามารถต่อยอดความร่วมมือได้

2) C = Collaboration (ความร่วมมือ)

กระบวนการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนอย่างมี ส่วนร่วม เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจร่วม และการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสาย อาชีวศึกษา ประกอบด้วย

(1) การกำหนดนโยบายร่วมระหว่างสถานศึกษาและ ภาคีเครือข่าย

(2) การประชุมร่วม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(3) การจัดกิจกรรมแนะแนว ประชาสัมพันธ์ และ สร้างแรงจูงใจ

(4) การเปิดโอกาสให้บุคลากรและเครือข่ายเข้ามา มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ

3) N = Networking Management (การบริหาร เครือข่าย)

การบริหารจัดการระบบเครือข่ายความร่วมมืออย่างมี ประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเน้นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เช่น การเพิ่ม จำนวนผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายให้ เข้มแข็ง ประกอบด้วย

(1) การบริหารความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายด้วย ระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

(2) การประเมินผลและสะท้อนผลการดำเนินงาน เป็นระยะ

(3) การขยายผลความร่วมมือให้ครอบคลุมพื้นที่และ กลุ่มเป้าหมาย

(4) การส่งเสริมความต่อเนื่องและความยั่งยืนของการ ดำเนินงานในระยะยาว

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอนหลักตามแผนการ วิจัยและพัฒนา คือ

1) ศึกษาสภาพการบริหารและแนวทางการส่งเสริม การเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา จากเอกสาร กฎหมาย นโยบาย และการสัมภาษณ์เชิงลึก

2) พัฒนารูปแบบ RCN Model โดยอาศัยการสนทนา กลุ่มและการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

3) ทดลองใช้รูปแบบผ่านกิจกรรมภายใต้ 7 โครงการของ วิทยาลัย

4) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบประเมิน และการ สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบ

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์และการสนทนา กลุ่ม วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่และสังเคราะห์สาระสำคัญ

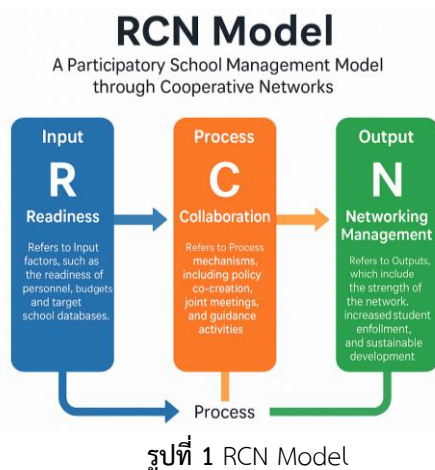
3) การรายงานผล นำเสนอทั้งเชิงพรรณนา (Descriptive) และเชิงเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ

3.ผลการวิจัย

3.1ผลการศึกษาศาภาพการบริหาร

การศึกษาศาภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า การดำเนินงานมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และข้อมูลพื้นฐานอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดในการสร้างแรงจูงใจ การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือที่ยังไม่เป็นระบบชัดเจน ส่งผลให้ผลลัพธ์ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่กำหนด และจากการศึกษาเอกสาร นโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษายังมีข้อจำกัดในการสร้างแรงจูงใจ การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้สภาพปัจจุบันสามารถวิเคราะห์ได้ตามกรอบทฤษฎีระบบ (System Theory) คือ

- 1) Input ความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ ข้อมูลพื้นฐาน และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง
- 2) Process การทำงานร่วมกันระหว่างวิทยาลัยและเครือข่าย แต่ยังไม่มีความต่อเนื่องในบางกิจกรรม
- 3) Output ผลลัพธ์ที่ได้คือมีผู้เรียนเลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะรองรับเป้าหมายนโยบายระดับชาติ

3.2ผลการพัฒนารูปแบบ RCN Model

จากการศึกษาเอกสาร นโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การบริหารสถานศึกษาในการ

ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษายังมีข้อจำกัดในการสร้างแรงจูงใจ การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้สภาพปัจจุบันสามารถวิเคราะห์ได้ตามกรอบทฤษฎีระบบ (System Theory) คือ

Input ความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ ข้อมูลพื้นฐาน และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

Process การทำงานร่วมกันระหว่างวิทยาลัยและเครือข่าย แต่ยังไม่มีความต่อเนื่องในบางกิจกรรม

Output ผลลัพธ์ที่ได้คือมีผู้เรียนเลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะรองรับเป้าหมายนโยบายระดับชาติRCN Model เปรียบเสมือนการจัดการศึกษาในกรอบระบบ (System Theory) ที่ประกอบด้วย Input , Process , Output แต่มีการขยายความเฉพาะด้านการบริหารสถานศึกษาดังนี้

Input (Readiness) ความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ ฐานข้อมูล และเครือข่ายโรงเรียนเป้าหมาย

Process (Collaboration) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การกำหนดนโยบายร่วม การประชุมแลกเปลี่ยน และการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

Output (Networking Management) ผลลัพธ์ของการบริหาร เช่น ความเข้มแข็งของเครือข่าย การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ และจำนวนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบ กระบวนการระบบ กับ RCN Model

กระบวนการระบบ	RCN Model	คำอธิบายเปรียบเทียบ
Input (ปัจจัยนำเข้า)	Readiness (ความพร้อม)	Input คือทรัพยากรที่ใส่เข้าสู่ระบบใน RCN Model ขยายความเป็น “ความพร้อม” ของบุคลากร งบประมาณ ฐานข้อมูล โรงเรียน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
Process (กระบวนการ)	Collaboration (ความร่วมมือ)	ภาคส่วน เช่น การกำหนดนโยบายร่วม การประชุม และการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการ ระบบ	RCN Model	คำอธิบายเปรียบเทียบ
Output (ผลผลิต/ ผลลัพธ์)	Networking Management (การบริหาร เครือข่าย)	Output คือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากกระบวนการ ใน RCN Model คือ ความเข้มแข็งของ เครือข่าย การทำงานเป็นทีมที่ มีประสิทธิภาพ และจำนวน ผู้เรียนสายอาชีวศึกษาที่เพิ่มขึ้น

จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่า RCN Model ได้รับการพัฒนาต่อยอดจากแนวคิด Input-Process-Output ของทฤษฎีระบบ [4], [5], [6] โดยมีการขยายความให้เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในบริบทของการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา ในส่วนของ Input ที่ปกติดหมายถึงทรัพยากรที่เข้าสู่ระบบ ได้ถูกพัฒนาเป็น Readiness เพื่อเน้นถึงความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ ฐานข้อมูล และเครือข่ายโรงเรียนเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นปัจจัยตั้งต้นสำคัญ ในส่วนของ Process ที่หมายถึงกระบวนการทำงานภายในระบบ ได้ถูกแทนที่ด้วย Collaboration ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งสถานศึกษา ภาครัฐ เอกชน และชุมชน ผ่านการประชุม การกำหนดนโยบายร่วม และกิจกรรมแนะแนว และส่วน Output ที่หมายถึงผลผลิตจากระบบ ได้ถูกปรับให้เป็น Networking Management ซึ่งไม่เพียงสะท้อนผลลัพธ์เชิงปริมาณ (เช่น การเพิ่มจำนวนนักเรียนสายอาชีพ) แต่ยังครอบคลุมถึงผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ได้แก่ ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น RCN Model จึงถือเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิด กระบวนการระบบ ให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา โดยเน้นความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน ซึ่งทำให้รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ RCN Model ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้ใน 7 โครงการย่อย แสดงให้เห็นว่า RCN Model มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง โดยมีผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่สำคัญ ได้แก่ (1) จำนวนนักเรียนลงทะเบียนเรียนต่อสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น (2) เครือข่ายความร่วมมือ

มีความเข้มแข็งมากขึ้น (3) บุคลากรมีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมในระดับมาก และ (4) กลุ่มเครือข่าย บุคลากร และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 7 โครงการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวม ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.31) โครงการที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด คือ โครงการที่ 7 หลักสูตรระยะสั้นเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.29) รองลงมาคือโครงการที่ 5 พัฒนาศักยภาพอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.69$, S.D.= 0.31) ขณะที่โครงการที่ 2 ศูนย์ซ่อมสร้างฯ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.33) แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด

ในโครงการที่ 1 พัฒนาขีดความสามารถของครู พบว่าความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.37) โดยด้านที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุดคือความครบถ้วนของเนื้อหาในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.52) และระยะเวลาการจัดอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.79$, S.D.= 0.57) ผลการศึกษายืนยันว่า RCN Model สามารถนำไปใช้จริงและยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

โครงการที่ 2: ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายและชุมชน ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.33) โดยด้านที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุดคือความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.84$, S.D.= 0.50) และภาพรวมการเข้ารับบริการ ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.59) ขณะที่ การแสดงออกของจิตอาสาและการให้บริการของครูและนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.76)

โครงการที่ 3: แนะนำเส้นทางความก้าวหน้าเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Path) ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.29) โดยนักเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D.= 0.45) รองลงมาคือความเหมาะสมของระยะเวลา ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.54) ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.76)

โครงการที่ 4: นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอน ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.32) โดยคุณภาพเอกสารความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D.= 0.45)

และภาพรวมคุณภาพกิจกรรม ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.57) แต่ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.75)

โครงการที่ 5: พัฒนาศักยภาพด้านอาคารสถานที่ ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.31) โดยครุภัณฑ์และสื่อการสอนมีคุณภาพและเพียงพอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.25) รองลงมาคือ ห้องประชุมโสตทัศนศึกษา ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.51) ส่วนภาพรวมอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.78)

โครงการที่ 6: ประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจการตัดสินใจเข้าเรียน ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.36) โดยความเหมาะสมของสื่อช่องทาง Social media มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.48) และความหลากหลายของสื่อ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.66) ขณะที่ผลของสื่อต่อการเพิ่มจำนวนผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.72)

โครงการที่ 7: หลักสูตรระยะสั้นเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.29) โดยความรู้และทักษะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.33) รองลงมาคือความเอาใจใส่ของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.51) ส่วนคุณภาพโรงฝึกงานแต่ละแผนกวิชามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.77)

สรุป: โครงการทั้ง 6 โครงการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกโครงการ สะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานตาม RCN Model อย่างไรก็ดี ยังมีประเด็นที่ควรพัฒนา เช่น การพัฒนาจิตอาสาของบุคลากร รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย และการปรับปรุงโรงฝึกงาน

3.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นขององค์กรคณะบุคคลเครือข่ายความร่วมมือ และบุคลากรวิทยาลัย (คณะทำงาน) ที่มีต่อการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยองค์ประกอบที่ได้รับการประเมินสูงสุดคือผลผลิต ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.57) และกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.53)

องค์ประกอบที่ 1: ปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.57) โดยคณะกรรมการบริหารงาน (ทีมหน้า) ได้รับการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.63) รองลงมาคืองบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.69) ขณะที่บุคลากรวิทยาลัย (คณะทำงาน) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.73) สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มากขึ้น

องค์ประกอบที่ 2: กระบวนการ (Process) ผลการประเมินกระบวนการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.55) โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายได้รับการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือความร่วมมือในการพัฒนาระบบบริหาร ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.70) แต่กระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.74) แสดงให้เห็นความต้องการปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 3: ผลผลิต (Output) ผลการประเมินผลผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60) โดยสมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรได้รับการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือจำนวนผู้ขึ้นทะเบียนเรียนต่อที่วิทยาลัย ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.69) ส่วนความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.77) บ่งชี้ถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความยั่งยืนของเครือข่าย

สรุป: การประเมินทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สะท้อนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ RCN Model อย่างไรก็ดี ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรปรับปรุงกระบวนการบริหารเครือข่าย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อความยั่งยืน

3.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นขององค์กรคณะบุคคลเครือข่ายความร่วมมือ และบุคลากรวิทยาลัย (คณะทำงาน) เกี่ยวกับเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ (Conditions for success) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนการดำเนินงานตาม รูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด มีอย่างเพียงพอ และได้คุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.77) รองลงมา ได้แก่ การบริหารบุคลากรวิทยาลัย

(คณะทำงาน) ให้มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S. D.= 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้ความร่วมมือขององค์คณะบุคคล เครือข่ายความร่วมมือให้เกิดความเข้มแข็งอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S. D.= 0.84)

3.6 ผลการเปรียบเทียบร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเรียนต่อที่วิทยาลัย ในปีการศึกษา 2566 และ 2567 จำแนกตามระดับการศึกษาของวิทยาลัย พบว่า ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเรียนต่อที่วิทยาลัย ในปีการศึกษา 2564 จำนวนเพิ่มขึ้น ดังนี้ 1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.35 และ 2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.10 รวมทั้ง 2 ระดับการศึกษา เพิ่มขึ้น ร้อยละ 35.80

3.7 ผลการศึกษาความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือของบุคลากรวิทยาลัย (คณะทำงาน) โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S. D.= 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมาชิกมีภาวะผู้นำในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S. D.= 0.47) รองลงมา ได้แก่ มีนวัตกรรมที่เกิดจากการดำเนินงานของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S. D.= 0.41) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมาชิกมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S. D.= 0.67)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ

สมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของ
ผู้บริหาร/หัวหน้าแผนกวิชา/หัวหน้างาน

ข้อ	รายการ	ระดับสมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S. D.	การปฏิบัติ
1.	มีวัตถุประสงค์การดำเนินงานชัดเจน	4.55	0.62	มากที่สุด
2.	มีความสามัคคีและมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	4.36	0.77	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ระดับสมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S. D.	การปฏิบัติ
3.	มีทัศนคติในทางบวกและมีการให้อภัยต่อกัน	4.76	0.43	มากที่สุด
4.	มีความจริงใจและมุ่งแก้ไขปัญหาร่วมกัน	4.68	0.65	มากที่สุด
5.	มีการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.52	0.60	มากที่สุด
6.	มีการส่งเสริมสนับสนุนและไว้วางใจกัน	4.91	0.23	มากที่สุด
7.	มีความร่วมมือและใช้ความคิดเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์	4.75	0.59	มากที่สุด
8.	มีกระบวนการตัดสินใจและขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสม	4.59	0.61	มากที่สุด
9.	มีการใช้ภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสม	4.73	0.49	มากที่สุด
10.	มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	4.26	0.70	มาก
11.	มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.39	0.73	มาก
12.	มีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายในเครือข่ายความร่วมมือ	4.60	0.67	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.59	0.29	มากที่สุด

3.8 ผลการศึกษาศมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรวิทยาลัย (คณะทำงาน) โดยผู้บริหาร หัวหน้าแผนกวิชา และหัวหน้างาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S. D.= 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการส่งเสริมสนับสนุนและ

ไว้วางใจกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D.= 0.23) รองลงมา ได้แก่ ทักษะคติในทางบวกและมีการให้อภัยต่อกัน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.70)

4.สรุปและข้อเสนอแนะ

4.1สรุปผล

การศึกษาศาภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษาพบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ดมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และข้อมูลอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการประชาสัมพันธ์และการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลให้ปริมาณผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายเชิงนโยบาย

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายความร่วมมือ “RCN Model” ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ Readiness (ความพร้อม), Collaboration (ความร่วมมือ), และ Networking Management (การบริหารเครือข่าย) ซึ่งเชื่อมโยงกับกรอบทฤษฎีระบบ (System Theory) ในมิติ Input–Process–Output และได้จัดทำเป็นคู่มือการใช้รูปแบบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีความครบถ้วนและเหมาะสม

ผลการทดลองใช้และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า RCN Model มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง โดยมีผลลัพธ์เชิงประจักษ์คือ ปริมาณผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น เครือข่ายความร่วมมือมีความเข้มแข็งมากขึ้น บุคลากรมีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก และผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

4.2อภิปรายผล

1) การศึกษาศาภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ดมีความพร้อมในระดับหนึ่ง ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และฐานข้อมูล แต่ยังมีข้อจำกัดในเชิงระบบการประชาสัมพันธ์และการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [2], [3] ที่ระบุว่า การแนะแนวสายอาชีวะยังขาดความต่อเนื่องและเครือข่ายสนับสนุนภายนอก การวิจัยนี้ยืนยันว่าการบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือสามารถช่วยเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว และตรงกับ

ข้อเสนอของ UNESCO [7] ที่ชี้ว่าการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัย “ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ” เพื่อสร้างคุณค่าใหม่แก่การเรียนรู้ อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับข้อค้นพบของ OECD [8] ที่ย้ำถึงบทบาทของทักษะดิจิทัลและการบริหารเชิงเครือข่ายในการเสริมศักยภาพการศึกษาและการตัดสินใจเรียนต่อ

2) การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม “RCN Model” ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบ Readiness (ความพร้อม), Collaboration (ความร่วมมือ) และ Networking Management (การบริหารเครือข่าย) โดยมีรากฐานจากกรอบ System Theory และหลักการ Input–Process–Output (IPO) การพัฒนาโมเดลนี้สอดคล้องกับงานของ Suksawat [9] และ Poompuang [10] ที่เห็นว่า ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารคือการสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ซึ่ง RCN Model ได้บูรณาการทั้งสองมิติไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การพัฒนารูปแบบที่มีการตรวจสอบความเหมาะสมผ่านผู้เชี่ยวชาญยังสะท้อนแนวคิดของ Creswell และ Creswell [11] ที่เสนอว่าการวิจัยและพัฒนาต้องผสานวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และยังสอดคล้องกับแนวทางของ Fullan [4] และ Hargreaves และ Fullan [12] ที่มุ่งเน้นการสร้าง “ทุนวิชาชีพ (Professional Capital)” ผ่านความร่วมมือของครูและเครือข่าย

3) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ RCN Model พบว่า RCN Model มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง โดยสามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 35.80 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Singkham [13] และ Sukkasem [14] ที่ระบุว่าการบริหารโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือสามารถเพิ่มอัตราการเรียนต่อและสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน ผลนี้ยังสนับสนุนทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีของ Davis [15] ที่ชี้ว่าความสำเร็จของระบบขึ้นอยู่กับ การรับรู้ประโยชน์ใช้สอย (Perceived Usefulness) และการใช้งานง่าย (Perceived Ease of Use) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ คุณภาพของระบบที่เน้นความถูกต้อง ครอบคลุม และความโปร่งใส ยังตรงกับแบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศของ DeLone และ McLean [16] ที่ชี้ว่าคุณภาพของระบบและความพึงพอใจของผู้ใช้เป็นตัวแปรสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการ ขณะเดียวกันการที่บุคลากรในคณะทำงานมีสมรรถนะ

การทำงานเป็นทีมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson และ Johnson [17] ที่อธิบายว่าความสำเร็จของการทำงานแบบร่วมมือขึ้นอยู่กับทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันเชิงสังคม (Social Interdependence Theory) ซึ่งยืนยันว่า RCN Model สามารถสร้างผลลัพธ์ได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และมีศักยภาพในการขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียง

4.3 ข้อเสนอแนะ

4.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อสายอาชีวศึกษา

จากผลการวิจัยที่พบว่าการใช้ RCN Model สามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 35.80 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ควรมีการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอื่น ๆ เพื่อขยายผลการเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับประเทศ และควรบูรณาการเข้ากับนโยบายการแนะแนวการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ผลการวิจัยชี้ว่าความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือ มีบทบาทสำคัญต่อความยั่งยืนของรูปแบบ ควรเน้นการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่าย เช่น โรงเรียน ต้นทาง ชุมชน และสถานประกอบการ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืนและมีผลลัพธ์ต่อการตัดสินใจเรียนต่อของผู้เรียน

3) ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรในคณะทำงาน มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จึงควรมีการต่อยอดจัดโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่องในลักษณะทีมปฏิบัติการ (Team-based practice) เพื่อคงไว้ซึ่งความเข้มแข็งของการทำงานร่วมกัน

4) ด้านคุณภาพและการประเมินผลของระบบ

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่า RCN Model มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง ควรมีการติดตามประเมินผลการใช้งานจริงในระยะยาว และปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้จริง เพื่อให้รูปแบบมีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1) ควรมีการนำรูปแบบ RCN Model ไปทดลองใช้จริงในสถานศึกษาหลายแห่งในบริบทที่ต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

2) ควรศึกษาผลลัพธ์ในระยะยาว เช่น การติดตามนักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษา และผลสัมฤทธิ์เชิงอาชีพหลังจบการศึกษา

3) ควรขยายผลการพัฒนาไปสู่ระดับเครือข่ายระดับจังหวัด หรือระดับภาค เพื่อสร้างความเข้มแข็งของระบบการแนะแนวในภาพรวม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ ต้องขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบและประเมินเครื่องมือวิจัย อนุเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาเพื่อให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์กับผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กราบขอขอบคุณ คุณแม่ และขอบคุณ ภรรยา รวมทั้งบุตรสาว ที่เป็นแรงใจผลักดันให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานวิจัยจนสำเร็จ รวมทั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด และเพื่อน ๆ ผู้บริหารหน่วยงานด้านการศึกษา และที่สำคัญหัวหน้าหน่วยงาน และครูแนะแนวที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือของวิทยาลัย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการตามขั้นตอนการวิจัยด้วยดี ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวถึงได้

ประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณงามความดีแด่บุพการี และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถ จัดทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] Office of Vocational Education Commission, *Vocational Education Development Plan B.E. 2023–2027*, Bangkok: OVEC, 2021. (in Thai)
- [2] Office of Vocational Education Commission, *Report on the Situation and Statistics of Vocational Education, Academic Year 2022*. Bangkok: OVEC, 2022. (in Thai)

- [3] Office of Vocational Education Commission, *Report on the Status of Vocational Education Management*, 2023. Bangkok: OVEC, 2023. (in Thai).
- [4] M. Fullan, *Leading in a Culture of Change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2001.
- [5] M. B. Miles and A. M. Huberman, *Qualitative Data Analysis An Expanded Sourcebook*, 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1994.
- [6] G. Yukl, *Leadership in Organizations*, 8th ed. Boston, MA Pearson Education, 2013.
- [7] UNESCO, *Rethinking education Towards a global common good?* Paris: UNESCO Publishing, 2015.
- [8] OECD, *OECD skills outlook 2019 Thriving in a digital world*. Paris: OECD Publishing, 2019.
- [9] J. Suksawat, "The development of a school administration model using cooperative networks to promote educational quality," *Khon Kaen University Journal of Educational Research*, vol. 22, no. 3, pp. 45–60, 2019. (in Thai)
- [10] P. Poompuang, "Participatory school administration to strengthen cooperation networks with communities", *Nakhon Pathom Rajabhat University Academic Journal*, vol. 8, no. 2, pp.91–102, 2018. (in Thai)
- [11] J. W. Creswell and J. D. Creswell, *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*, 5th ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2018.
- [12] A. Hargreaves and M. Fullan, *Professional Capital: Transforming Teaching in Every School*. New York, NY: Teachers College Press, 2012.
- [13] R. Singkham, "A management model using cooperative networks to promote vocational education enrollment", *Journal of Research and Innovation*, vol. 10, no. 2, pp. 15–28, 2022. (in Thai)
- [14] R. Sukkasem, "A management model using cooperative networks to promote vocational education enrollment", M.Ed. thesis, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani, Thailand, 2018. (in Thai)
- [15] F. D. Davis, "Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology", *MIS Quarterly*, vol. 13, no. 3, pp. 319–340, 1989
- [16] W. H. DeLone and E. R. McLean, "The DeLone and McLean model of information systems success: A ten-year update", *Journal of Management Information Systems*, vol. 19, no. 4, pp. 9–30, 2003.
- [17] D. W. Johnson and R. T. Johnson, "An educational psychology success story: Social interdependence theory and cooperative learning", *Educational Researcher*, vol. 38, no. 5, pp. 365–379, 2009.